

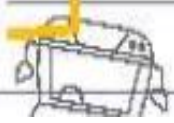
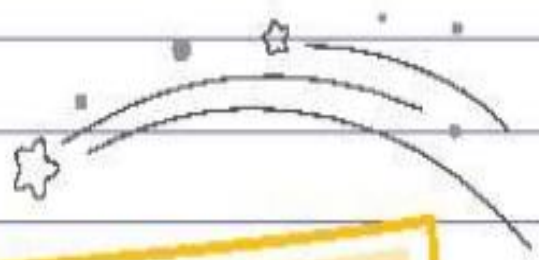
درس دهم

«نام نیکو»

آموختنی‌ها

۱. آشنایی با استاد «معمود فرشتجیان»
۲. ساخت واژگان جدید با واژه‌ی «آمیز» و «انگیز»
۳. کاربرد زندگی‌نامه
۴. شناسایی افراد مشهور با مطالعه‌ی زندگی‌نامه‌ی آن‌ها

نسی

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

گذران: در حال حرکت	خیال‌انگیز: آنچه باعث فکر و تخیل شود	غرور: سر بلندی
رفتگان: فوت شدگان	ضامن: ضمانت‌کننده	ضایع: تباه شده، تلف شده
ستودن: ستایش کردن	تحسین آمیز: همراه با تشویق	فوق العاده: بالاتر از حالت معمول
مطمئن: خاطر آسوده	دریافتن: فهمیدن	تحسین: آفرین گفتن، تشویق کردن
تمسخر: مسخره کردن	سوگوار: غمگین، ناراحت	زرنگار: پر شده از طلا (در این درس)
		ضامن آهو: لقب امام هشتم حضرت رضا (ع)

کلمات متضاد

بیدار = خواب	فراوان = کم، اندک	غروب = طلوع
گریستن = خندیدن	نشسته = ایستادن	بیرون = درون

کلمات هم‌خانواده

تمسخر، مسخره	تشویق، تشویق	طراحی، طرح
هیجان، مریح	مطمئن، اطمینان	مراتب، رتبه

کم تر کسی است که نام استاد محمود فرشچیان را نشنیده باشد.
 او با نگاره‌ی «عصر عاشورا» شهرتی جاودانه یافت. این تابلوی زیبا و ستودنی ^{حالت سوگوار اسب} محمین است
 امام حسین (ع) را به تصویر کشیده که چگونه بعد از شهادت صاحب خود عزا گرفته است. اما مهم تر،
 حس عجیبی است که با دیدن این اثر به انسان دست می‌دهد و چشم‌ها می‌گیرند. این اثر برجسته،
 نام نیکی برای هنرمند به جای گذاشته است. هنرهای دیگر نیز، می‌توانند از صاحبان خویش نامی پایدار
 برجا گذارند، اگر هنرمند از غرور که آفت هنر است، دور بماند

نام نیکو گر بماند ز آدمی به کزو ماند سرای زرنگار

اگر پس از مرگ انسان، خوش نامی و آوازه‌ی خوب، در میان مردم از او باشد، بهتر از خانگی با ارزشی است که
 از خود به جا بگذارد.

نام نیک رفتگان ضایع مکن تا بماند نام نیکت ^{پایدار} پایدار
^{تباه کردن - از زمین بردن}

خوش نامی و احترام انسان‌های در گذشته را تباه نکن، تا پس از مرگت، آوازه‌ی خوبی از تو به یادگار بماند.

بخوان و بدان

کاربرد «انگیز» و «آینه» در ساخت واژگان جدید

بعضی کلمه‌ها با پسوند انگیز، یا آمیز، ترکیب می‌شوند و کلمه‌ی جدیدی به وجود می‌آورند. ★

درنا به نقش و نگارهای شگفت‌انگیز روی کوزه‌ی سفالی نگاه می‌کرد. او نگاه‌های تحسین آمیز خود را به دست‌های توانای سفالگر دوخته بود. وقتی به چهره‌ی سفالگر دقت کرد، در خیال خود، او را سوار بر اسب، در حالی که جام پیروزی را با افتخار بالای سرش گرفته بود، می‌دید... او این دنیای خیال‌انگیز را خیلی دوست داشت، چون هرچه را همان‌طور که می‌خواست می‌دید.

(باعث می‌شود) (وامی دارد)

انگیز	یعنی	ایجادکننده
آمیز	یعنی	همراه با

مثال: شورانگیز یعنی ایجادکننده‌ی هیجان
تحسین آمیز یعنی همراه با تحسین

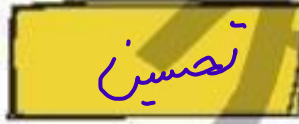

کاربرد زندگی‌نامه

برای آگاهی از نوع زندگی، طول زندگی، موفقیت‌ها، آثار و... افراد، باید به «زندگی‌نامه‌ی، آن‌ها مراجعه کنیم. تمام موارد در زندگی‌نامه‌ی افراد نوشته می‌شود. «زندگی‌نامه، اطلاعات مفیدی از کسی که می‌خواهیم، به ما می‌دهد. ما می‌توانیم زندگی‌نامه‌ی خود را تهیه کنیم. ★

نوشتن کلماتی که حروف آنها نامرتب است، یکی دیگر از تمرین های مهارت املاست. از بزرگتر خود بخواه بعضی کلمات درس را انتخاب کند و هر کلمه را به صورت حروف در هم ریخته بنویسد تا شما کلمه را به صورت درست بنویسی.

با توجه به متن درس دهم به سوالات پاسخ بده.

الف: با حروف به هم ریخته کلمه بساز.

ب: با دو کلمه از قسمت بالا یک جمله بساز.

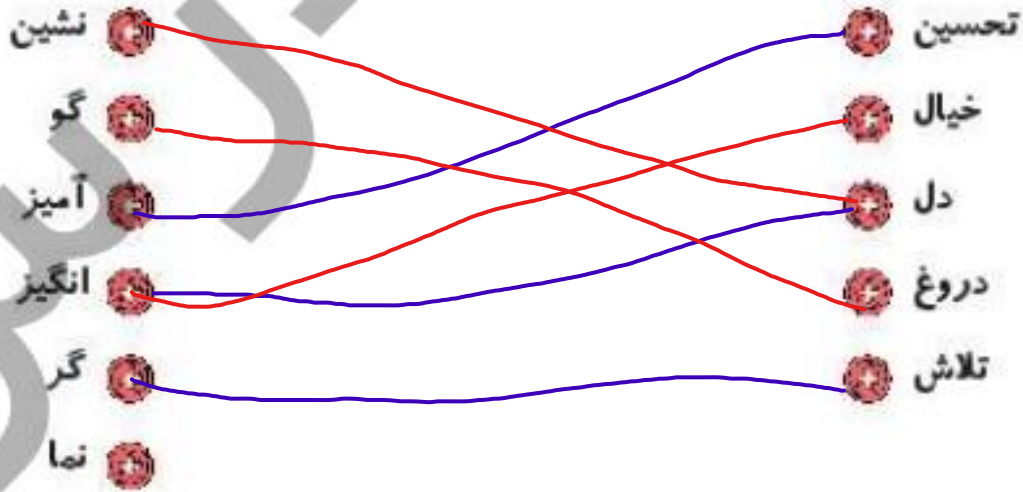
تا بلوهای صنا من آه و عصر عاشورا از انا را ستاد محمد فرزند چیان می باشند.

تمرین

۱

هر کلمه را به پسوند مناسب خود وصل کن. (یک پسوند اضافی است.)

دل انگیز و دل نشین

۲

درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: غرور، آفت هنر است.

ب: نگاره‌ی «عصر عاشورا» از آثار استاد امامی است.

پ: حرف «ش» در کلاهش، ضمیر است.

ت: کلمه‌ی «راستگوترین» یک اسم است.

صفت

۲

جمله‌ها را با استفاده از مخالف کلمه‌های داخل کمانک کامل کن.

الف: زعفران فروش گفت: من هرگز *بویخ* ... نمی‌گویم. (راست)

ب: در نما می‌دانست که نباید کار *نایبندی* انجام دهد. (پسندیده)

پ: اکنون *کمتر* کسی است که نگاره‌ی عصر عاشورا را ندیده باشد. (بیشتر)

۴

جمع مناسب هر کلمه را در جای خالی بنویس.

مسجد	کبوتر	استاد	هم کلاسی	ستاره	کلمه
مساجد مسجدها	کبوتران	استادان استاد	هم کلاسی‌ها	ستارگان	جمع

۵

مانند نمونه، برای هر ترکیب واژه‌ی مناسب انتخاب کن و بنویس.

خیال + انگیز ← خیال انگیز

کارمند + مند ← *کارمند*

مه + آلود ← *مه‌آلود*

دست + بند ← *دستبند*

ن	ر	ی	ش	ک
ل	ا	ی	خ	و
د	ن	م		ه
س	ا	ه	ش	ع
ت	و	ر	ا	ی

- نام آشنا
- شناخته شده
- نام نیکو
- فامیل
- نام های گذران
- خوش نامی و نام خوب
- ابره های در حال حرکت
- ابره های سوراخ سوراخ
- نام های

کلمات زیر را با آمییز، ترکیب کن و با ترکیب جدید جمله بساز.

افتخار آمیز: (بر عمده دانش آموز)

تفکر آمیز: (بر عمده دانش آموز)

الف) افتخار

آمییز

ب) تفکر

معنا و مفهوم بیت زیر را بنویس.

«نام نیکو گر بماند ز آدمی / به کزو ماند سرای زرنگار»

اگر از اسنان نام نیکویی باقی بماند، بهتر از اینست که از او خانه ای پر شده از طلا باقی بماند. (مثنوی)

نام نیک از داشتن مال زیاد، بهتر است. (مفهوم)

۹

زندگی نامه‌ی یکی از شاعرانی که نام آن‌ها در درس آمده بود بنویس.

(برآمده دانش آموز)

۱۰

ضرب المثلی که در آن کلمه‌ی «ماهی» به کار رفته باشد بنویس و بگو در چه مواردی آن را به کار می‌بریم.

ضرب المثل:

(برآمده دانش آموز)

مورد استفاده:

(برآمده دانش آموز)

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه‌ی صحیح را مشخص کن.

الف: کدام گزینه مربوط به شاعر بزرگ، سعدی است؟

- (۱) کتاب مثنوی
- (۲) دیوان غزلیات
- (۳) گلستان و بوستان
- (۴) شاهنامه

ب: محمود فرشیچیان، استاد بزرگ است.

- (۱) نقاشی
- (۲) شعر
- (۳) کاشی‌کار
- (۴) خوشنویسی

پ: کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) شگفت‌انگیز
- (۲) خواب‌آمیز
- (۳) شبانگاه
- (۴) تفکر آمیز

ت: کدام گزینه از نام آوران معاصر به حساب نمی‌آید؟

- (۱) پروین اعتصامی
- (۲) مهدی آذر یزدی
- (۳) فردوسی
- (۴) اسدالله شعبانی

ث: در عبارت زیر، کدام علامت مشخص شده‌ی نگارشی، به درستی انتخاب نشده است؟

در آن میان یکی گفت: چه گل‌های قشنگی! چه کسی این‌ها را آورده است؟ چه بوی خوبی دارند!

- (۱) .
- (۲) !
- (۳) ؟
- (۴) !

ج: در کدام گزینه پسوند وجود دارد؟

- (۱) بنگر کزین ره پر خون
- (۲) خورشیدی خجسته رسید
- (۳) شکوه شادی افزون است
- (۴) سپیده‌ی ما گلگون است

خوانش و پردازش

متن را بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

مورچه کال زمستان را مثبت می‌اندیشد.

این هم مهم است. در طول زمستان مورچه‌ها به خود یاد آور می‌شوند که این دوران زیاد طول نمی‌کشد؛ به زودی از اینجا خواهیم رفت. در اولین روز گرم، مورچه‌ها بیرون می‌آیند، اگر دوباره هوا سرد شد آنها به لانه برمی‌گردند، ولی باز در اولین روز گرم بیرون می‌آیند. آنها برای بیرون آمدن نمی‌توانند زیاد منتظر بمانند.
(ادامه دارد ...)

الف: منظور از این دوران زیاد طول نمی‌کشد، چیست؟

هنگامی که هوا سرد می‌شود و آنها در لانه می‌مانند.

ب: در اولین روز گرم، مورچه‌ها چه می‌کنند؟

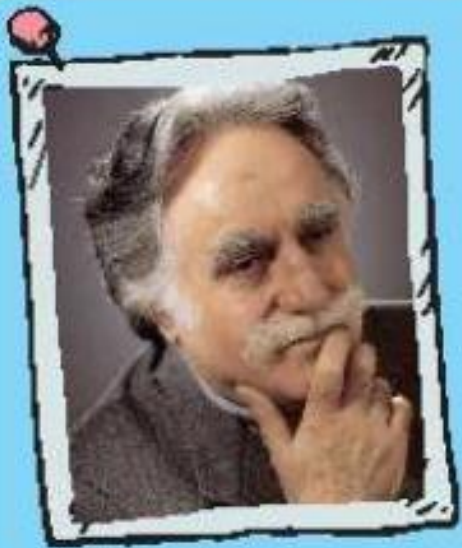
از لانه بیرون می‌آیند.

پ: چرا مورچه‌ها برای بیرون آمدن نمی‌توانند زیاد منتظر بمانند؟

زیرا گرسته می‌شوند.

ت: پیام متن را بنویس.

در شرایط سخت، صبور باشیم و بدانیم بعد از تحمل شرایط سخت، اوضاع بهتری پیش روی ما است.

استاد محمود فرشچیان

محمود فرشچیان (زاده‌ی ۴ بهمن ۱۳۰۸ در اصفهان)
نقاش معاصر ایرانی است که تأثیر درخور توجهی در روند
نقاشی سنتی ایرانی و دیگر هنرهای سنتی داشته است.

